

PROJEKTĀ «ĒKU ENERGEOFEKTIVITĀTES TEHNOLOĢISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA» PAVEIKTAIS UN DARĀMAIS

VASSI pētnieku komanda

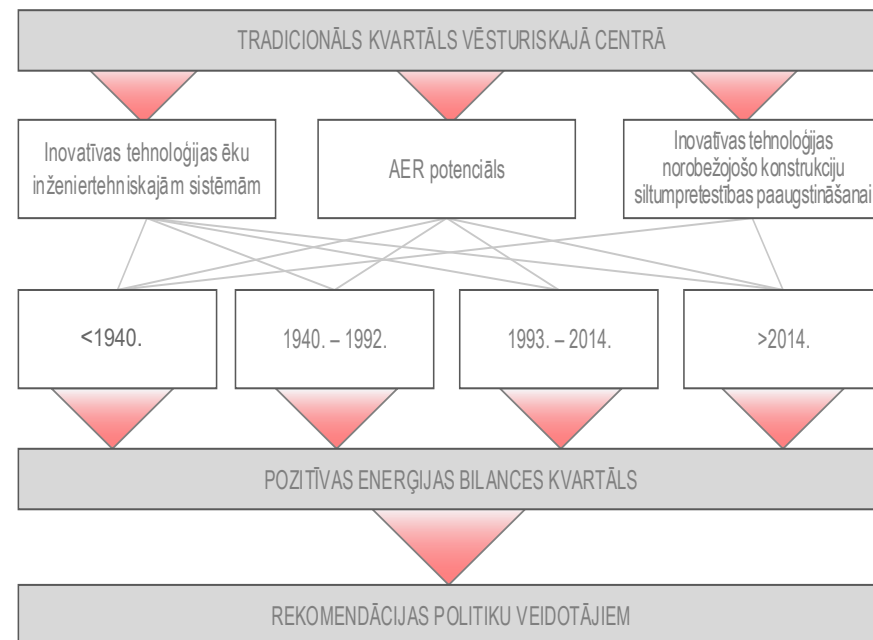
VPP-EM-EE-2018/1-0003

ĒKU ENERGEOFEKTIVITĀTES TEHNOLOĢISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

08.01.2021

Projekta zinātnisko aktivitāšu kopas un to mijiedarbība

- WP1. Projekta vadība
- WP2. Droša ārsienu siltināšana no iekšpuses vēsturiskajās ēkās.
- WP3. CO₂ samazināšanas iekārta renovētām padomju laiku un vēsturiskajām ēkām.
- WP4. Politikas rekomendācijas tūkstošgades ēkām.
- WP5. Klimata adaptīvas norobežojošās konstrukcijas gandrīz nulles enerģijas ēkām.
- WP6. Pozitīvas enerģijas bilances kvartāls.
- WP7. Informācijas izplatīšana

08.01.2021

ĒKU ENERGOFĒKŒTIVĒTES TEHNOĻIŠKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

VPP-EM-EE-2018/1-0003

WP2: DROŠA VĒSTURISKO ĒKU SILTINĀŠANA NO IEKŠPUSES

08.01.2021

ĒKU ENERGOFEKTIVITĀTES TEHNOLOĢISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

VPP-EM-EE-2018/1-0003

Latvijas vēsturisko ķieģeļu higrotehnisko īpašību testēšana laboratorijā

No iekšpuses siltinātu sienu paraugu testēšana laboratorijā ar dažādiem siltumizolācijas materiāliem / sistēmām 17 paraugi

Mērījumi reālās no iekšpuses siltinātās ēkās

Standarttesti

Bļivums	EN 772-13:2000. Mūra bloku testēšanas metodes. Mūra bloku neto un bruto sausā bļivuma noteikšana (izņemot dabīgo akmeni).
Porainība	EN 772-3:1998. Mūra bloku testēšanas metodes. Māla mūra vienību lietderīgā tilpuma un dobumu proporcionālās vērtības noteikšana ar hidrostatisko svēršanu.
Tvaika caurlaidība	CUP-tests (μ vērtības). EN ISO 12572:2001 – Būvmateriālu un izstrādājumu hidrotermiskās īpašības – Ūdens tvaika caurlaidības īpašību noteikšana.
Ūdens uzņemšana	ISO 15148:2002, 2002: Būvmateriālu un izstrādājumu hidrotermiskās īpašības – Ūdens absorbcijas koeficienta noteikšana ar daļējas iegremdēšanas metodi.

TDU testi

Mitruma uzkrāšana	DS/EN ISO 12571:2013 Būvmateriālu un izstrādājumu hidrotermiskās īpašības – Higroskopisko sorbciju īpašības un DS/EN ISO 11274 Augsnes kvalitāte – Ūdenssaistes īpašību noteikšana – Laboratoriskās metodes

Žūšanas līkne	Neizotermiskā kombinētā tvaika un šķidruma pārnese testēšanas metode, kas izstrādāta Drēzdenes Tehnoloģiju universitātē

Siltumietilpība un siltumvadītspēja	Heat pulse tehnoloģija, izmantojot ISOMET iekārtu, ko rekomendējusi Drēzdenes Tehnoloģiju universitāte

Eksperimentālie stendi

Izgatavoti divi eksperimentālie stendi, kas sastāv no putupolistirola plāksnēm izgatavotas testa sienas. Katrā sienā iestrādāti deviņi vienkāršas ķieģeļu mūra sienas paraugi (40 cm platumā, 30 cm augstumā, 25 cm dziļumā). Katram no tiem izveidots siltinājums no telpas siltās puses. Eksperimentālā siena ievietota starp divām siltajām /aukstajām kamerām, kur vienā pusē tiek uzturēti konstanti iekštelpas mikroklimatu imitējoši parametri, bet otrā pusē tiek uzturēti pstāvīgi un dinamiski klimatiskos apstākļus imitējoši parametri

Siltumizolācijas materiālu paraugi

17 paraugos ietverti dažādi siltumizolācijas materiāli, ieskaitot kondensātu izsliedzošus, kondensātu pielaidīgus un ierobežojošus materiālus.

Pirmajā testēšanas kārtā izmantotie materiāli

Cewood ēvejskaidu plāksne	Knauf TecTem
Knauf Naturoll 047	STEICO Universal
Kingspan TW 56	STEICO Therm
VIP Optim-R TJ15L	STEICO Flex

Eksperimentālā stenda matemātiskā modelēšana

siltuma un mitruma pārnese programā Delphin

Vizuālā apsekošana

Sienas ķieģeļu paraugu testēšana laboratorijā
higrotehnisko īpašību noteikšanai

- Standarttesti
- TDU testi

Datorsimulācijas

siltuma un mitruma pārnese programā Delphin

Mērījumi reālā ēkā:

- Iekštelpas mikroklimata parametri
  - Temperatūra
  - Relatīvais mitrums
  - Gaisa kustības ātrums telpā
- Temperatūras un mitruma mērījums starp siltumizolācijas slāni un ķieģeļu mūri
- Mitruma satura novērtēšana ēkas ārsienās

08.01.2021

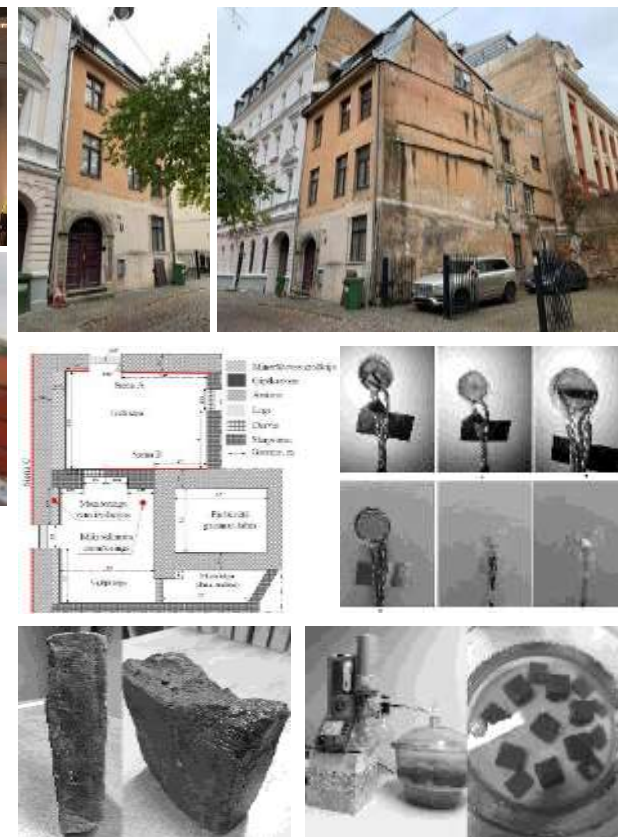
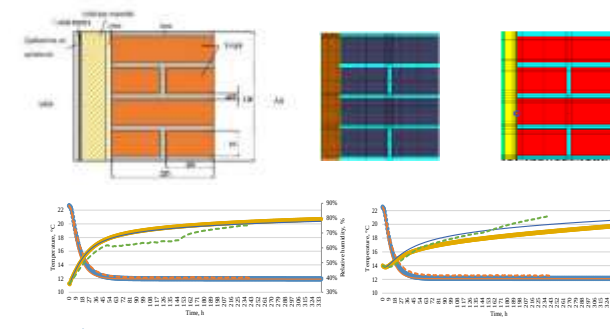
ĒKU ENERGOFĒKŒTIVITĀTES TEHNOLOĢISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

VPP-EM-EE-2018/1-0003

Latvijas vēsturisko ķieģeļu higrotehnisko īpašību testēšana laboratorijā

No iekšpuses siltinātu sienu paraugu testēšana laboratorijā ar dažādiem siltumizolācijas materiāliem / sistēmām 17 paraugi

Mērījumi reālās no iekšpuses siltinātās ēkās

WP3: CO₂ SAMAZINĀŠANAS IEKĀRTA RENOVĒTĀM PADOMJU LAIKU UN VĒSTURISKAJĀM ĒKĀM

08.01.2021

ĒKU ENERGOFĒKTIVITĀTES TEHNOĻISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

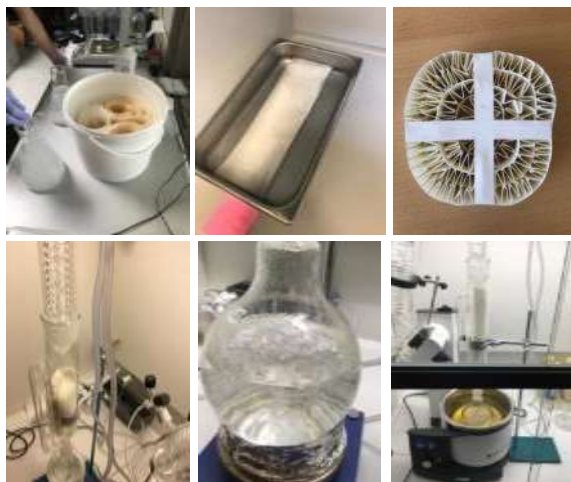
VPP-EM-EE-2018/1-0003

Dažādu CO₂ absorbcijas materiālu testēšana

Laboratorijas testa stendā tika testētas komerciāli pieejamās jonu apmaiņas membrānas Excellion, ko ražo "SnowPure", un laboratorijā radītie materiāli uz HIPE bāzes

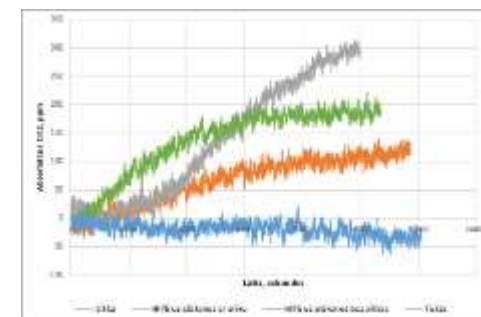
CO₂ absorbcijas iekārtas prototipa izstrāde

Projekta pirmajā pusē ir uzsākta iekārtas prototipa pirmās versijas izstrāde. Darbs tika veikts ar neintegrētiem tehnoloģijas komponentiem (membrānām, mitinātāju, ventilatoriem, ietvaru). Iestrādātās *Excellion* membrānas laukums, atbilst mitrināšanas sistēmas adsorbcijai 10 % apmērā no vienas personas izelpotās CO₂ (0,048 l/min.). Iekārta ir aprīkota ar mitrināšanas sistēmu, korpusu un mērīšanas aprīkojumu, lai noteiktu relatīvo mitrumu, temperatūru un CO₂ līmeni

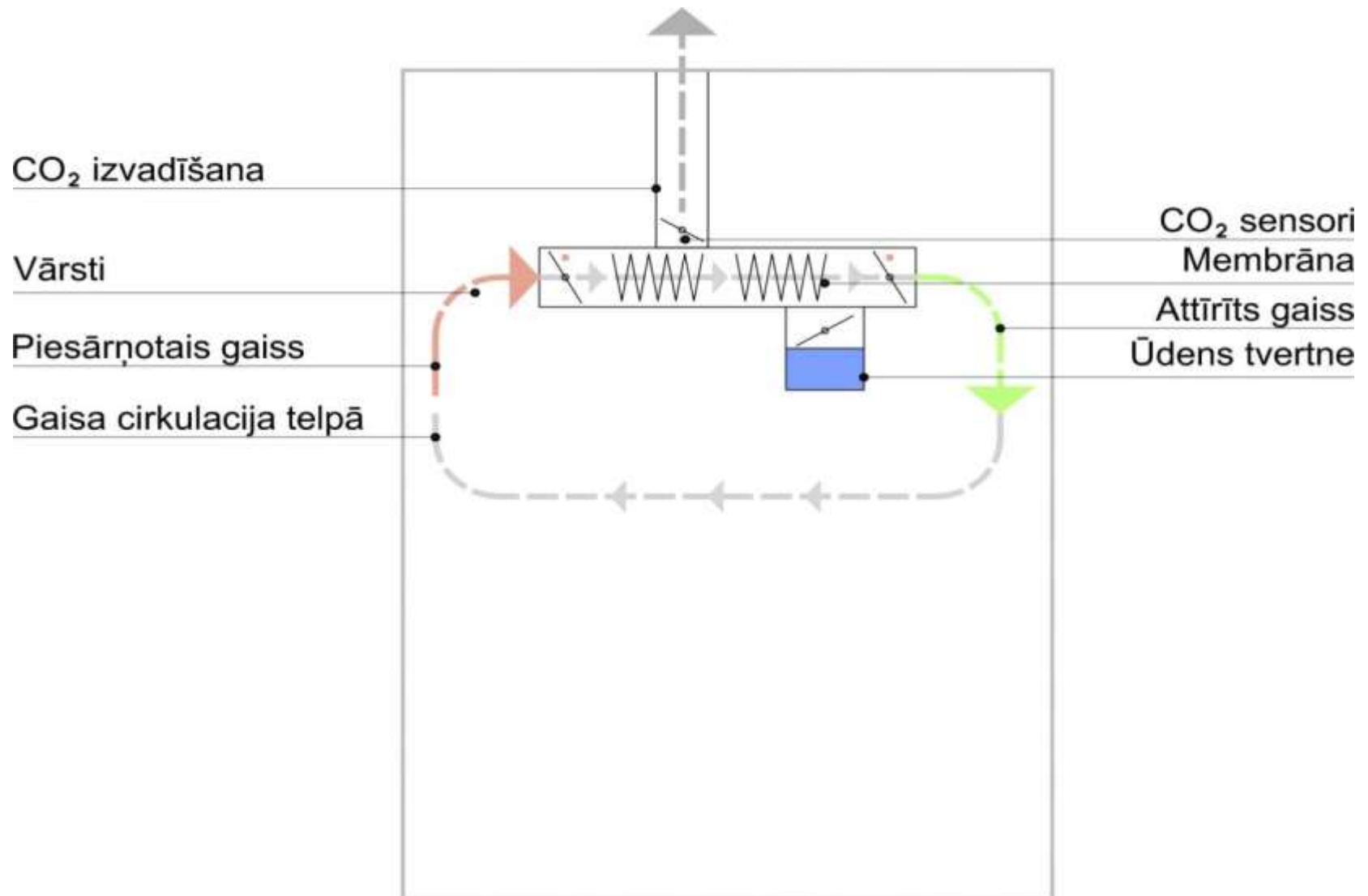

CO₂ absorbcijas iekārtas prototipa testēšana

Testi tiek veikti kontrolētas vides stabilos iekštelpu klimatiskajos apstākļos (temperatūra, mitrums, CO₂ koncentrācija, gaisa kustības ātrums), izmantojot manekenus (temperatūra, CO₂ un ūdens tvaiki), mainīgas CO₂ emisijas (1–5 manekeni) un vairākos iekštelpu klimata scenārijos

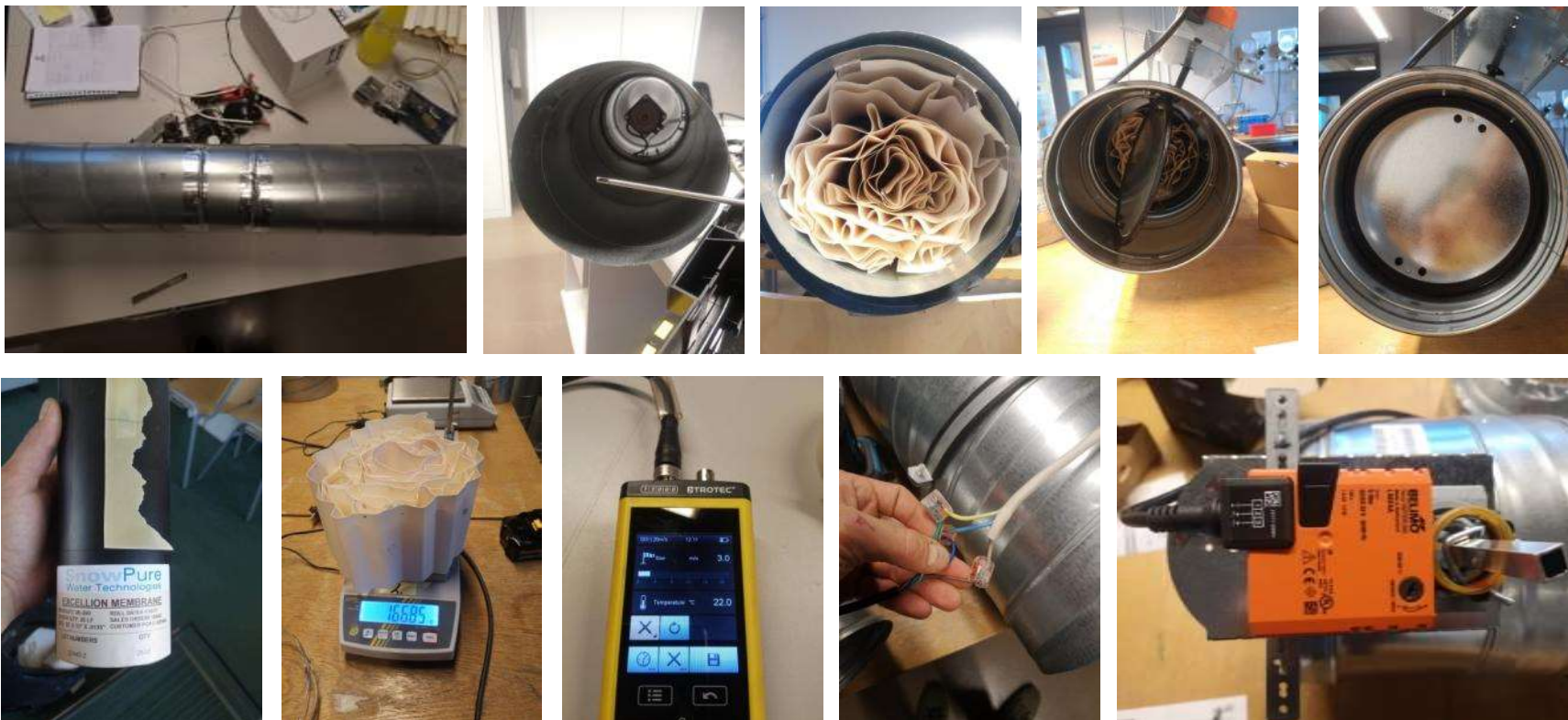

DP3 – «CO₂ uztveršanas iekārta iekštelpu gaisa uzlabošanai padomju un vēsturiskajās ēkās»

DP3 – «CO₂ uztveršanas iekārta iekštelpu gaisa uzlabošanai padomju un vēsturiskajās ēkās»

08.01.2021

ĒKU ENERGOFĒKŒVITĀTES TEHNOĻIŠKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

VPP-EM-EE-2018/1-0003

DP3 – «CO₂ uztveršanas iekārta iekštelpu gaisa uzlabošanai padomju un vēsturiskajās ēkās»

08.01.2021

ĒKU ENERGOEFEKTIVĪTĀTES TEHNOLOĢISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

VPP-EM-EE-2018/1-0003

WP4: INOVĀCIJAS TŪKSTOŠGADES ĒKĀM

08.01.2021

ĒKU ENERGOFĒKTIVITĀTES TEHNOLOĢISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

VPP-EM-EE-2018/1-0003

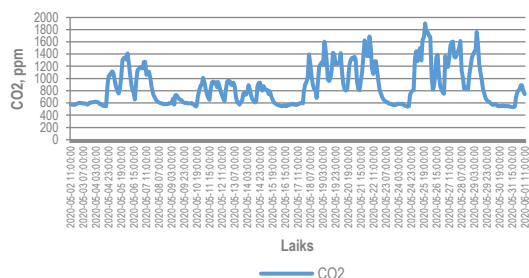
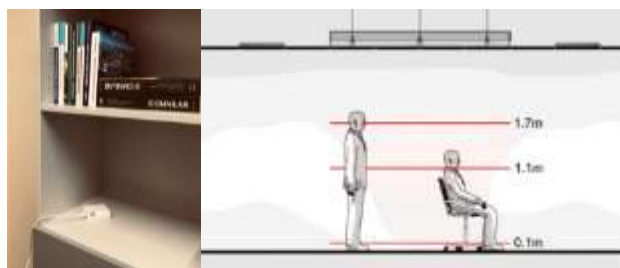

Iekštelpu gaisa kvalitātes mērījumi

Izmantojot TET CO₂ Node mēriekārtu tiek reģistrēti iekštelpu gaisa kvalitātes mērījumi:

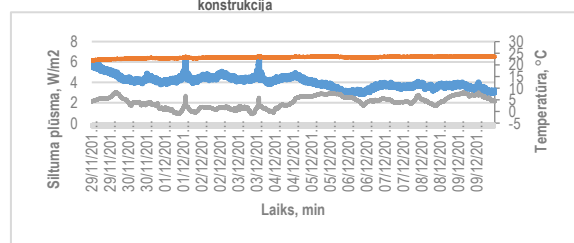
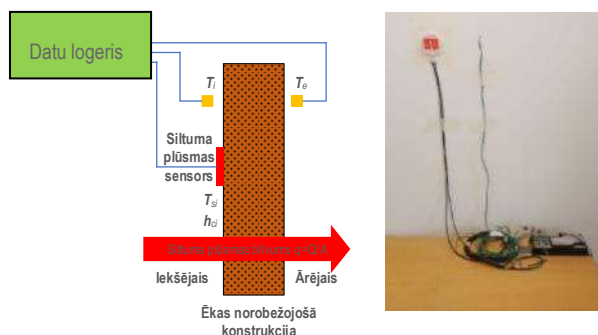
- Temperatūra, C°
- Relatīvais mitrums, %
- CO₂ koncentrācija, ppm

Mērījumi tiek veikti gan sabiedriskās ēkās, gan dzīvojamās ēkās.

Siltuma caurlaidības mērījumi ēku ārsienām

Kopš senāko izlases ēku būvniecības pagājuši jau gandrīz 30 gadi, tādējādi tuvojoties tam ēkas dzīves brīdim, kad būtu jāveic ievērojami finansiāli ieguldījumi ēkas atjaunošanas darbos. Tādēļ nepieciešams novērtēt, cik liels ieguldījums nepieciešams ēku norobežojošo konstrukciju uzlabošanai. Pētījuma ietvaros tiek veikti sienu siltuma plūsmas mērījumi, lai noteiktu siltuma caurlaidības vērtību un salīdzinātu nomērīto ar projektēto, tādējādi ļaujot secināt, vai ir novērojama būtiska siltumtehnisko īpašību degradācija

Ēku siltumenerģijas patēriņa datu analīze Ēku energoefektivitātes novērtējums

Vienkāršotais energoefektivitātes novērtējums tiek veikts, pamatojoties uz ēku energoefektivitātes aprēķina metodi (Ministru kabineta noteikumi Nr. 348 "Ēkas energoefektivitātes aprēķina metode")

Vienkāršots energoefektivitātes novērtējums veikts 50 izlases ēkām, izvēloties 10 ēkas no katras piecgaides

WP5: KLIMATA ADAPTĪVAS NOROBEŽOJOŠĀS KONSTRUKCIJAS GANDRĪZ NULLES ENERĢIJAS ĒKĀM

08.01.2021

ĒKU ENERGOFEKTIVITĀTES TEHNOLOĢISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

VPP-EM-EE-2018/1-0003

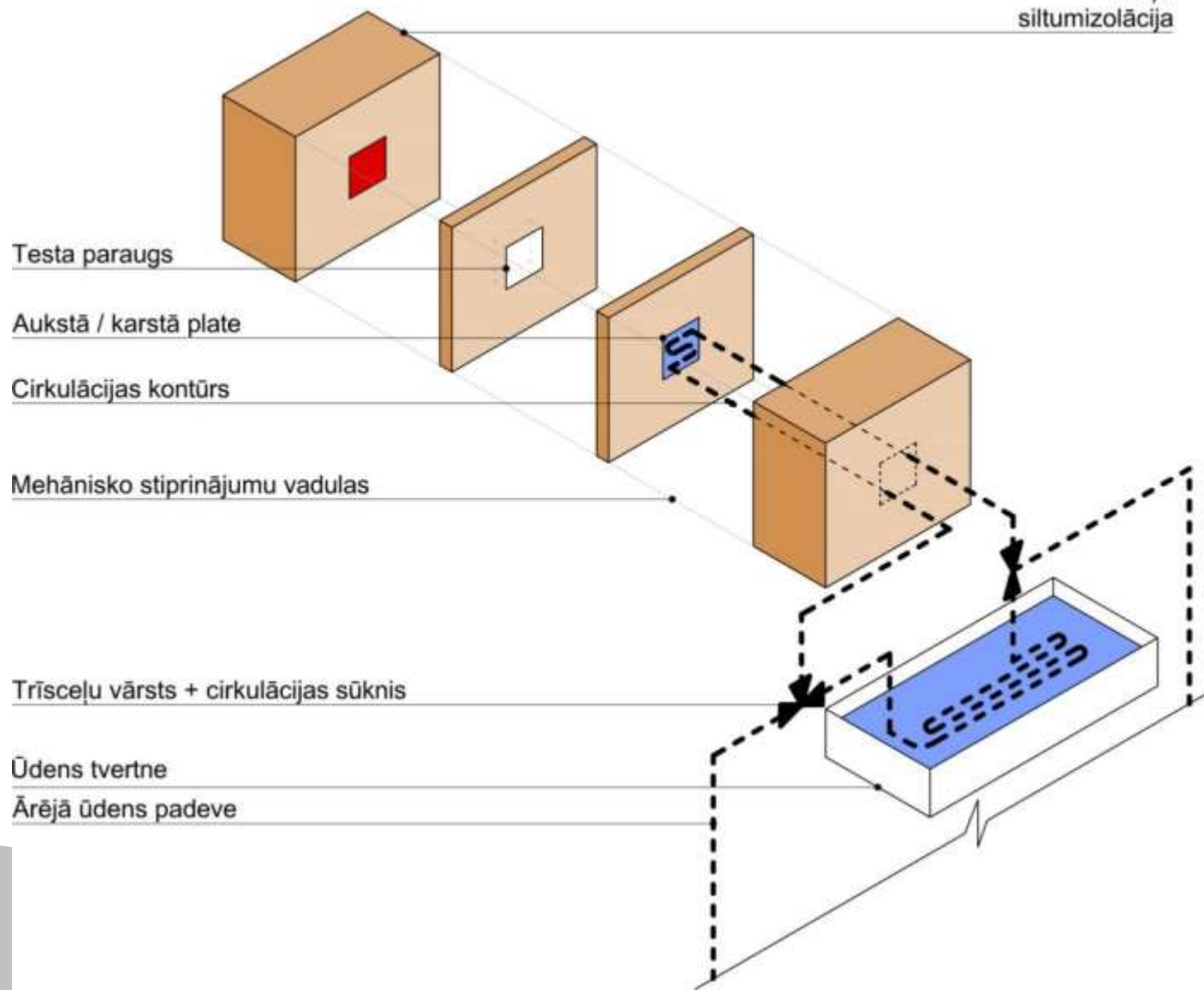

DP5 – «Klimatam adaptīva fasāžu sistēma gandrīz nulles enerģijas ēkām»

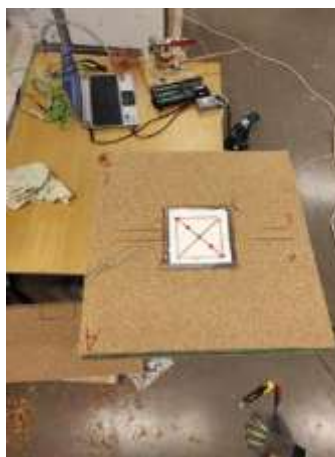
Laboratorijas testi

Korķa
siltumizolācija

DP5 – «Klimatam adaptīva fasāžu sistēma gandrīz nulles enerģijas ēkām»

Laboratorijas testi

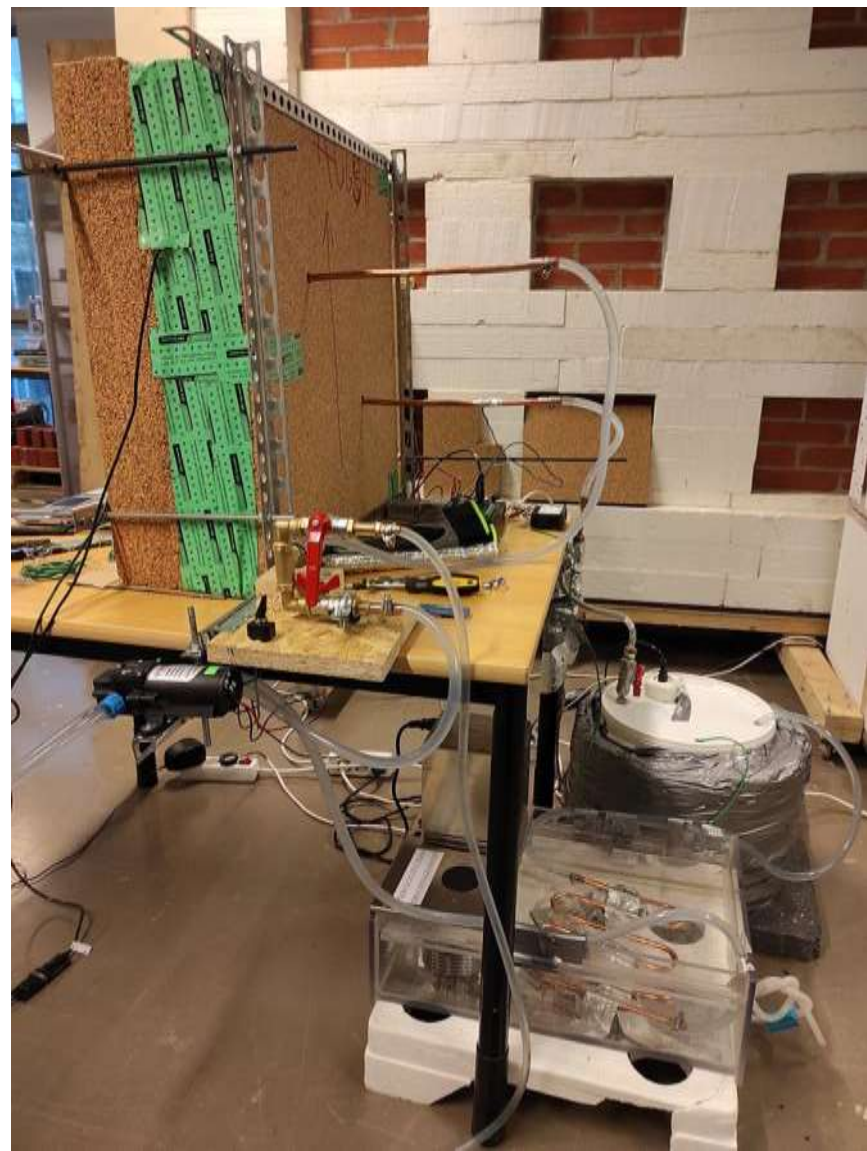
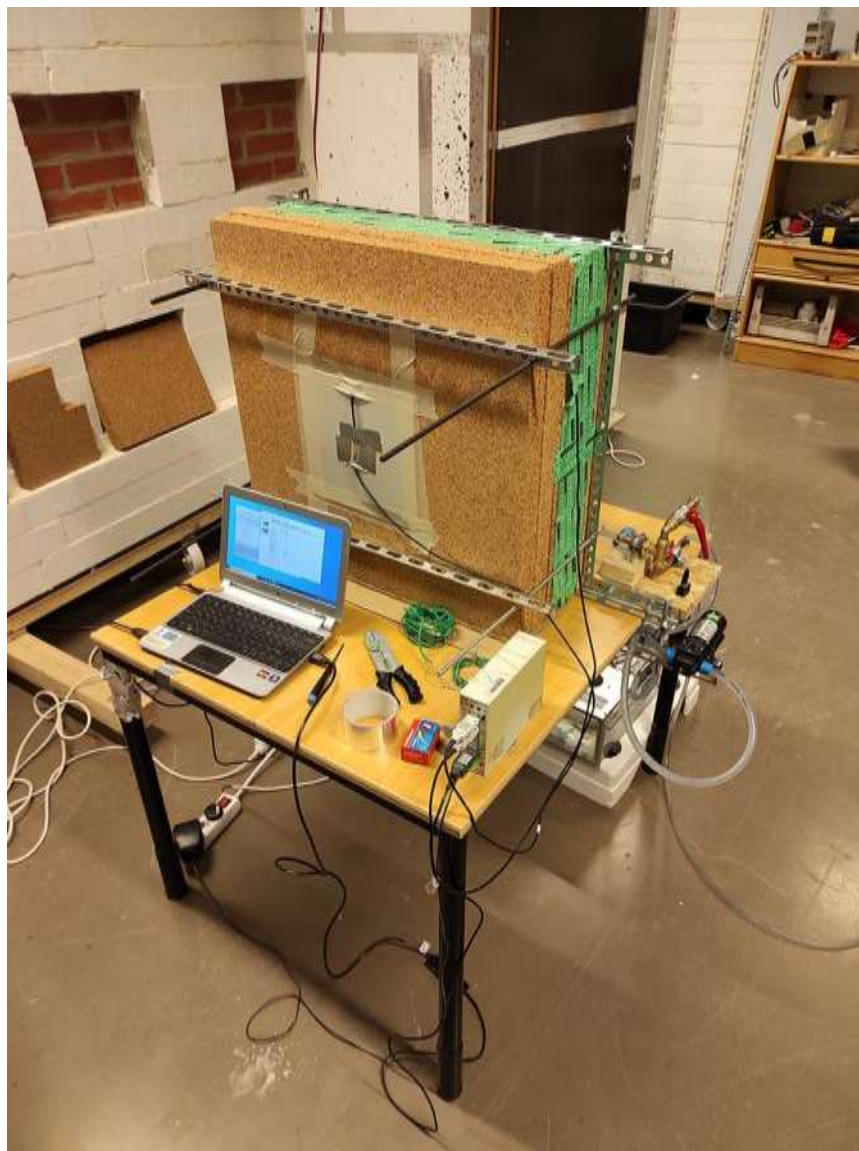

08.01.2021

ĒKU ENERGOFEKTIVITĀTES TEHNOLOĢISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

VPP-EM-EE-2018/1-0003

DP5 – «Klimatam adaptīva fasāžu sistēma gandrīz nulles enerģijas ēkām»

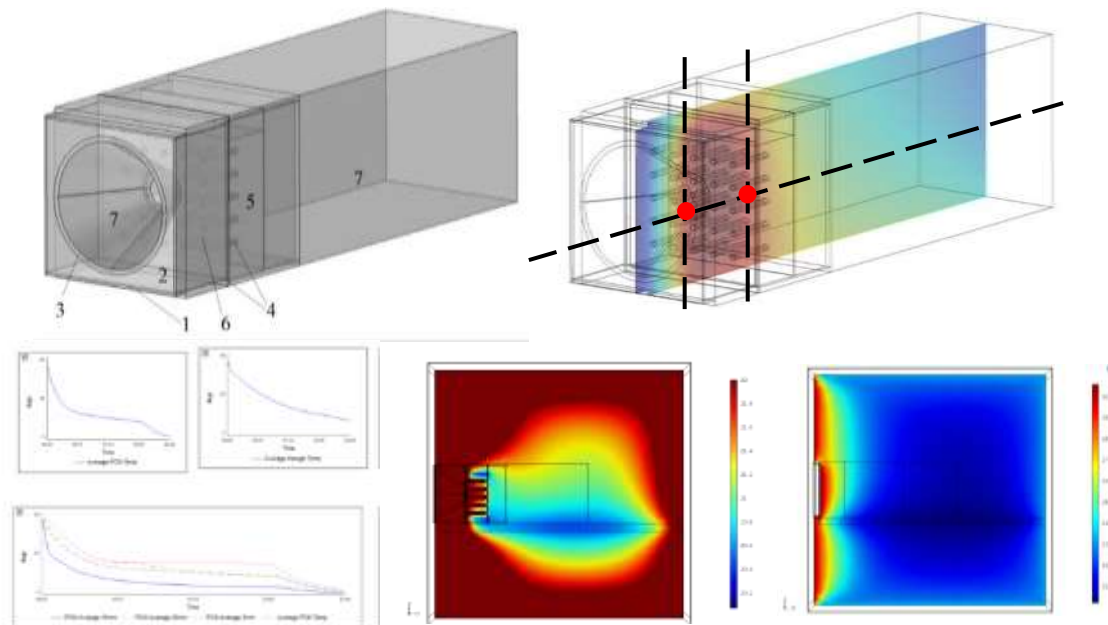

DP5 – «Klimatam adaptīva fasāžu sistēma gandrīz nulles enerģijas ēkām»

Laboratorijas testi

Matemātiskā modelēšana

WP6: POZITĪVAS ENERĢIJAS BILANCES KVARTĀLS

08.01.2021

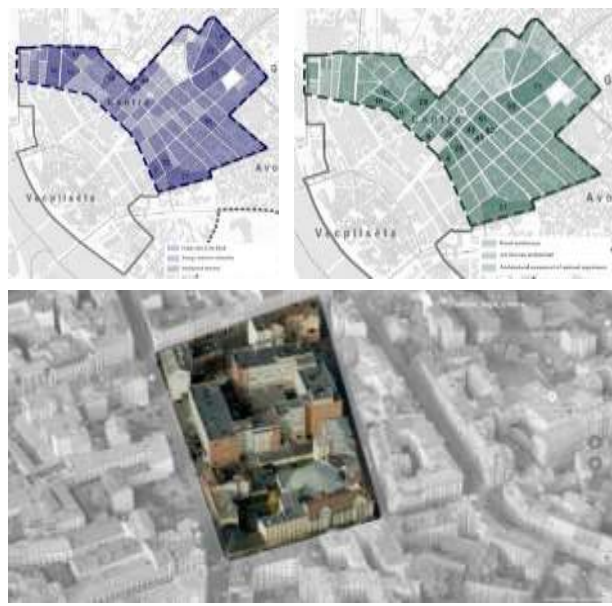
ĒKU ENERGOFEKTIVĪTĀTES TEHNOLOĢISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

VPP-EM-EE-2018/1-0003

Kvartāla atlase

Izmantojot divkāršo multikritēriju analīzi (enerģija / kultūrvēsturiskais mantojums) izvēlēts kvartāls piemērispētei. No kultūrvēsturiskā mantojuma par nozīmīgākajiem kritērijiem tika izvēlēti kritēriji, kas atspoguļo kultūrvēsturiskās vērtības un dzīvas kvalitāti (livability), Savukārt no enerģijas viedokļa būtiska loma tika piešķirta lielajiem enerģijas patērētājiem.

Izvēlēta kvartāla kultūrvēsturiskais novērtējums

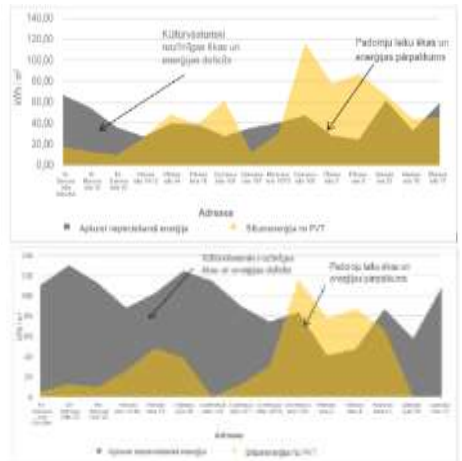
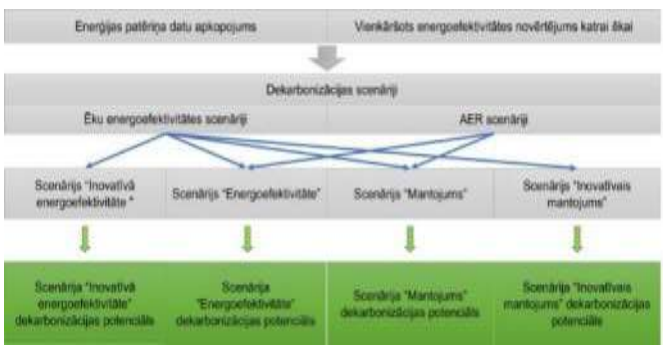
Sadarbībā ar RTU APF veikts kvartāla ēku kultūrvēsturiskais novērtējums, identificēti normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem. Izstrādāts katalogs, kur katram kvartāla gruntsgabala un ēkai definēti ierobežojumi.

7.4.1. Ēka Kr. Barona ielā 32

Pamats dati	
Adrese	Krišjāņa Barona ielā 32
Kadestra Nr.	01000300058001
Piederība	Juridiska persona
Virszemes stāvu skaits	6
Būvniecības periods vai gads, autors	1906
Kultūrvēsturiskā novērtējuma	
NKMP pieminekļu statuss, aizsargājamās vērtības	Potenciāls arhitektūras piemineklis
Kultūrvēsturiskā vērtība (RVC SAP)	-
Aizsargājamās vērtības	n.d.
Novērtējuma zemes gabalā, pilsētbūvnieciskā konteksta	
Uz ielas sarkanās līnijas	+
Ielas frontē ar apkārti no sarkanās līnijas	-
Pagalimā	-
Uz zemes gabala robežas ar kaimiņu zemes gabalu	+
Norobežojamo konstrukciju siltināšanas iespējas	
Ar sienas, ielas fasāde	-
Ar sienas, pagalma fasāde	-
Bēniņu pārsegums	+
Jumta siltināšana	+
Logu / durvju nomaigā	-
Atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izvērtēšanas iespējas	
Izvērtēšana uz ēku jumtiem	-
Izvērtēšana uz ēku sienām	-
Izvērtēšana iekšpagalmā	-
Ēkas būvobjekta palielināšanas iespējas	
Stāvu skaita palielināšana	-
Dzēgas paaugstināšana	-

Ēku energoefektivitātes novērtējums

Apkopoti katras ēkas siltumenerģijas patēriņa dati., kā arī kvartāla elektriskā enerģijas patēriņa dati. Veikts katras kvartāla ēkas energoefektivitātes novērtējums, apskatīti energoefektivitātes paaugstināšanas iespējamie scenāriji AER, atlikumsiltums enerģijas uzglabāšana

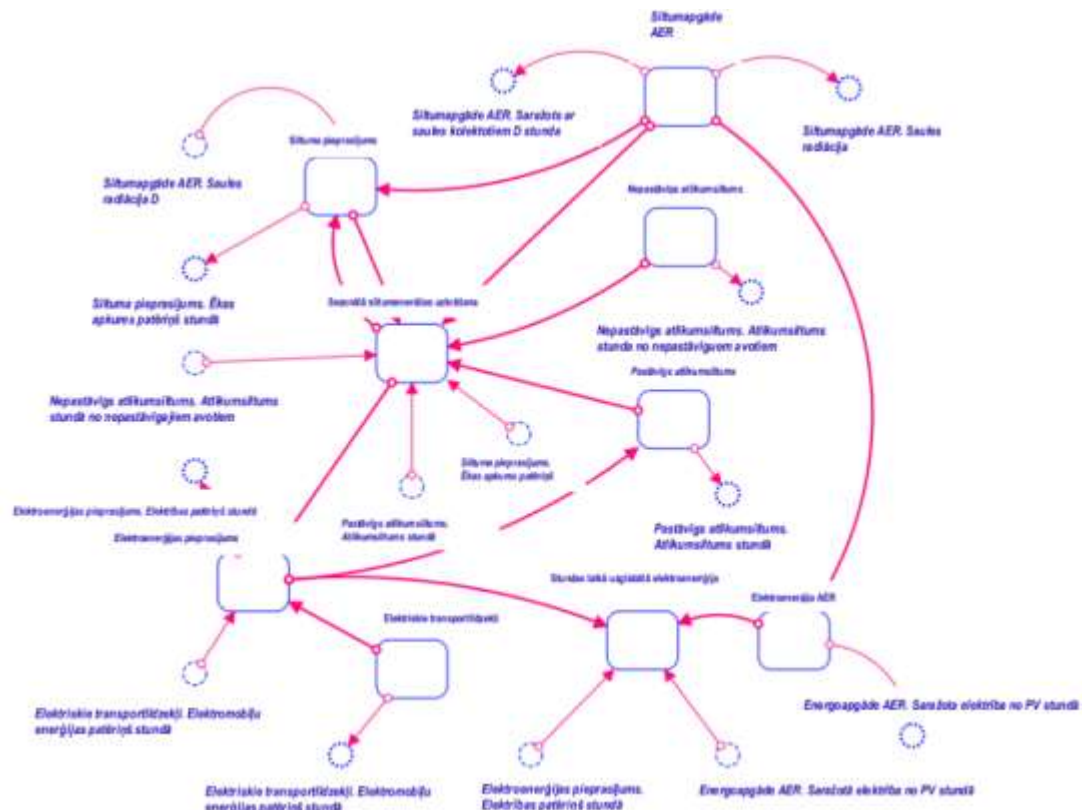

Enerģijas pieprasījuma un piedāvājuma sitēmdinamikas modelis

Enrģijas pieprasījuma un piegādes plūsmu modelis ir izveidots, izmantojot *Stella®*

Architect. Modeļa pamatu enerģijas aprites pamatvienības:

- 1) siltumenerģijas pieprasījums;
- 2) elektroenerģijas pieprasījums;
- 3) siltumapgāde no lokālajām AER tehnoloģijām;
- 4) elektroenerģijas piegāde no lokālajām AER tehnoloģijām;
- 5) sezonālā siltumenerģijas uzkrāšana;
- 6) elektroenerģijas uzkrāšana

1. Freimanis, R., Vaiskunaite, R., Bezručko, T., Blumberga, A. "In-Situ Moisture Assessment in External Walls of Historic Building using Non-Destructive Methods." *Environmental and Climate Technologies*, 2019, Vol. 23, No. 1, 122.-134. p. ISSN 1691-5208. e-ISSN 2255-8837. doi:10.2478/rtuct-2019-0009
2. Asere, L., Blumberga, A. "Does Energy Efficiency-Indoor Air Quality Dilemma have an Impact on the Gross Domestic Product?". *Journal of Environmental Management*, 2020, Vol. 262, 1.-9.p. doi:10.1016/j.jenvman.2020.110270
3. Blumberga, A., Vanaga, R., Antužs, J., Freimanis, R., Bondars, E., Treija, S. "Is the High Quality Baukultur a Monkey Wrench in the Global Climate Challenges?". *Environmental and Climate Technologies*, 2019, Vol. 23, No. 3, 230.-244. lpp. ISSN 1691-5208. e-ISSN 2255-8837. doi:10.2478/rtuct-2019-0092
4. Širmelis, R., Vanaga, R., Freimanis, R., Blumberga, A. Solar Facade Module for Nearly Zero Energy Building. Optimization Strategies. *Environmental and Climate Technologies*, 2019, Vol. 23, No. 3, 170.-181.lpp. ISSN 1691-5208. e-ISSN 2255-8837. doi:10.2478/rtuct-2019-0087
5. Blumberga, A., Vanaga, R., Freimanis, R., Blumberga, D., Antužs, J., Krastiņš, A., Jankovskis, I., Bondars, E., Treija, S. "Transition from traditional historic urban block to positive energy block," *Energy*, p. 117485, 2020, doi: 10.1016/j.energy.2020.117485.
6. Asere, L. and Blumberga, A. "Energy Efficiency – Indoor Air Quality Dilemma in Educational Buildings: A Possible Solution", *Environmental and Climate Technologies*. Sciendo, 24(1), pp. 357–367. doi: 10.2478/rtuct-2020-0020.
7. Mols, T., Vanaga, R. and Blumberga, A. "Solar Facade Module for Nearly Zero Energy Building. Extended Test Period", *Environmental and Climate Technologies*. Sciendo, 24(1), pp. 442–453. doi: 10.2478/rtuct-2020-0027.
8. Mols, T., Blumberga A. "Inverse Modeling of Climate Adaptive Building Shells" *Environmental and Climate Technologies*. Sciendo 24 (2), pp. 170–177 <https://doi.org/10.2478/rtuct-2020-0064>

08.01.2021

ĒKU ENERGOFĒKŒTIVITĀTES TEHNOĻIŠKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

VPP-EM-EE-2018/1-0003

Noslēguma darbi

1. Ritvars Freimanis (2019)

Maģistra darbs

Impact of moisture sources and moisture caused damage on hygrothermal processes in external walls with internal insulation

2. Viesturs Balodis (2020)

Maģistra darbs

Internal application of thermal insulation materials in historic buildings

3. Katrīna Siliņa (2020)

Bakalaura darbs

Mitruma akumulācijas vērtību noteikšana siltumizolācijas materiāliem

1. Līva Asere

Promocijas darbs

Energoefektivitātes un iekštelpu gaisa kvalitātes dilemma izglītības iestāžu ēkās

1. Elvija Hvaleja (2020)

Maģistra darbs

Energoefektivitātes novērtējums no 1992. Līdz 2014. gadam būvētajās ēkās Latvijā

2. Zigmārs Zundāns (2021)

Bakalaura darbs

Energoefektivitātes novērtējums no 1992. Līdz 2014. gadam būvētajās ēkās Latvijā

1. Raivis Širmelis (2019)

Maģistra darbs

Solārā siena ar aerogelu un fāžu pārejas materiāliem

2. Toms Mols

Promocijas darbs

Klimāta adaptīvās ēku norobežojošās konstrukcijas

1. Artūrs Krastiņš (2020)

Maģistra darbs

Transition from traditional to Positive Energy Block in Riga historic centre. Conceptual proposal for energy efficiency strategies

2. Ivars Jankovskis (2020)

Maģistra darbs

Enerģijas aprites cikla koncepcija kvartāla pārejai no tradicionāla uz pozitīvas enerģijas bilances kvartālu Rīgas vēsturiskajā centrā

3. Klāvs Galenieks (RTU APF) (2021)

Maģistra darbs / diplomdarbs

Kultūrvēsturiskā mantojuma ilgtspējīga saglabāšana, pielāgojot vēsturisku dzīvojamo kvartālu gandrīz nulles enerģijas prasībām Vēsturiska dzīvojamā kvartāla reģenerācija energokopienas kontekstā

08.01.2021

ĒKU ENERGOEFEKTIVITĀTES TEHNOLOĢISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

VPP-EM-EE-2018/1-0003

Paldies par uzmanību!

08.01.2021

ĒKU ENERGOFEKTIVĪTĀTES TEHNOLOĢISKO RISINĀJUMU UZLABOŠANA

24

VPP-EM-EE-2018/1-0003

VASSI

